

120 jaar Volkshuisvesting

Tuindorp Oostzaan

Verbonden aan de SDAP-wethouders Wibaut en De Miranda

Batavierstraat, Amsterdam, rond 1900

Slop in de Foeliedwarsstraat, Amsterdam, circa 1900

Platteland: plaggenhutten

Clichés
VOOR ELK DOEL
NAUTA & HAAGEN

De Telegraaf
ZONDAG 25 DECEMBER 1921.

„Gelukkig Kerstfeest” in Nederland. — De nood in de venen en op de heide in het Noorden

WONINGSTEEF DE BEELDENWOLDE. — Dinschen die armen te doen, kath. meer. Het is de armen te doen, kath. meer. Het is de armen te doen, kath. meer.

TWEE BEELDENWOLDE. — Twee armen te doen, kath. meer. Het is de armen te doen, kath. meer.

OP DE „ARMEN VEREENING” HEIDE. — Een van de „armen” arbeiderswoningen op de heide.

EEN MEISJE IN WOLVEN. — Het is de armen te doen, kath. meer. Het is de armen te doen, kath. meer.

EEN HET „ARMEN VEREENING” HEIDE. — Een van de „armen” arbeiderswoningen op de heide.

EEN „ARMEN VEREENING” HEIDE. — Een van de „armen” arbeiderswoningen op de heide.

EEN HET „ARMEN VEREENING” HEIDE. — Een van de „armen” arbeiderswoningen op de heide.

EEN HET „ARMEN VEREENING” HEIDE. — Een van de „armen” arbeiderswoningen op de heide.

EEN HET „ARMEN VEREENING” HEIDE. — Een van de „armen” arbeiderswoningen op de heide.

EEN HET „ARMEN VEREENING” HEIDE. — Een van de „armen” arbeiderswoningen op de heide.

EEN HET „ARMEN VEREENING” HEIDE. — Een van de „armen” arbeiderswoningen op de heide.

EEN HET „ARMEN VEREENING” HEIDE. — Een van de „armen” arbeiderswoningen op de heide.

EEN HET „ARMEN VEREENING” HEIDE. — Een van de „armen” arbeiderswoningen op de heide.

EEN HET „ARMEN VEREENING” HEIDE. — Een van de „armen” arbeiderswoningen op de heide.

EEN HET „ARMEN VEREENING” HEIDE. — Een van de „armen” arbeiderswoningen op de heide.

Literaire beschrijving

'Een kamer waar de zon nooit doordrong; 's winters was het een grot vol nattigheid en 's zomers werden we ziek van de klamme hitte. In een hoek stond een ton die het gezin tot plee diende, in de andere ton kwamen de vuile luiers en verder alle rommel die je in zo'n onderkomen kon verwachten. De rook van vaders pijp en de uitwasemingen van tien arme mensen maakten dat je in de kamer aan één stuk door naar lucht zat te happen.'

Neel Doff – Dagen van honger en ellende

1901

De Woningwet, het eerste breekpunt

- Gemeenten worden verplicht een bouwverordening op te stellen
- Gemeenten krijgen de wettelijke mogelijkheden krotten op te ruimen, woningen te onteigenen en onbewoonbaar te verklaren
- Wel moeten gemeenten het 'particuliere initiatief' alle ruimte geven
- Rijk stelt leningen beschikbaar aan goedgekeurde (toegelaten) woningbouwverenigingen
- Typische polderwetgeving; elke politieke bloedgroep krijgt iets

1918: Landarbeiderswet

Arbeiders kunnen een lening krijgen van de gemeente om zelf een stenen huis te bouwen

Landarbeiderswet.

Burgemeester en Wethouders van Heerlen

brengeu ter kennis van landarbeiders, dat de formulieren als bedoeld bij de artt. 13, 17 en 24 der Landarbeiderswet ter Gemeente-Secretarie kosteloos verkrijgbaar zijn.

Voorts, dat, om van de voordeelen dezer wet gebruik te kunnen maken, belanghebbenden o.m. ingezetenen van het rijk, tevens Nederlander moeten zijn, en den leeftijd van 25 jaar zullen hebben moeten bereikt.

Voor verdere inlichtingen kan men zich wenden ter Gemeente-Secretarie op iederen werkdag van des voormiddags 8¹/₂—12 uur.

HEERLEN, 6 December 1918.

Burgemeester en Wethouders van Heerlen,

WASZINK.

De Secretaris,

GROOTIANS.

**Jaren '30: huurstakingen
Huurverhogingen tot soms 20%**

Huurbetaling aan het huurstakingscomité

Besmet verklaarde woning

Woningnood: volksvijand nummer 1

WONINGEN *)	I	II	III	Totaal
	Verwoest	Zwaar besch.	Licht besch.	
	82.561 (3.75%)	38.684 (1.76%)	388.299 (17.62%)	509.544 (23.12%)

Verdeling over de provincies:

	Woningvoorraad	Verwoest		Zw. besch.		Licht besch.	
	1.5.1940	I	%	II	%	III	%
Groningen	110.652	856	0,77	832	0,75	15041	13,59
Friesland	113.901	320	0,28	230	0,20	4000	3,51
Drente	55.963	254	0,45	68	0,12	5969	10,66
Overijssel	133.454	2769	2,07	1379	1,03	26951	20,19
Gelderland	213.664	11323	5,30	11349	5,32	82684	38,70
Utrecht	120.155	1430	1,19	679	0,57	10040	8,35
N.-Holland	460.353	12440	2,70	1689	0,37	27703	6,02
Z.-Holland	588.080	39327	6,69	3143	0,53	58478	9,94
Zeeland	70.085	5957	8,50	5669	8,09	31686	45,21
N.-Brabant	213.646	5795	2,71	7627	3,57	79196	37,07
Limburg	123.874	2090	1,69	6019	4,86	46551	37,58
Totaal	2.203.827	82561	3,75	38684	1,76	388299	17,62

- Na WOII wordt woningnood benoemd tot 'Volksvijand nummer 1'
- Tot '48 wordt er amper gebouwd
- Jonge stellen wonen vaak bij ouders op zolder
- Alleenstaanden moeten een 'vrijgezellenbelasting' betalen

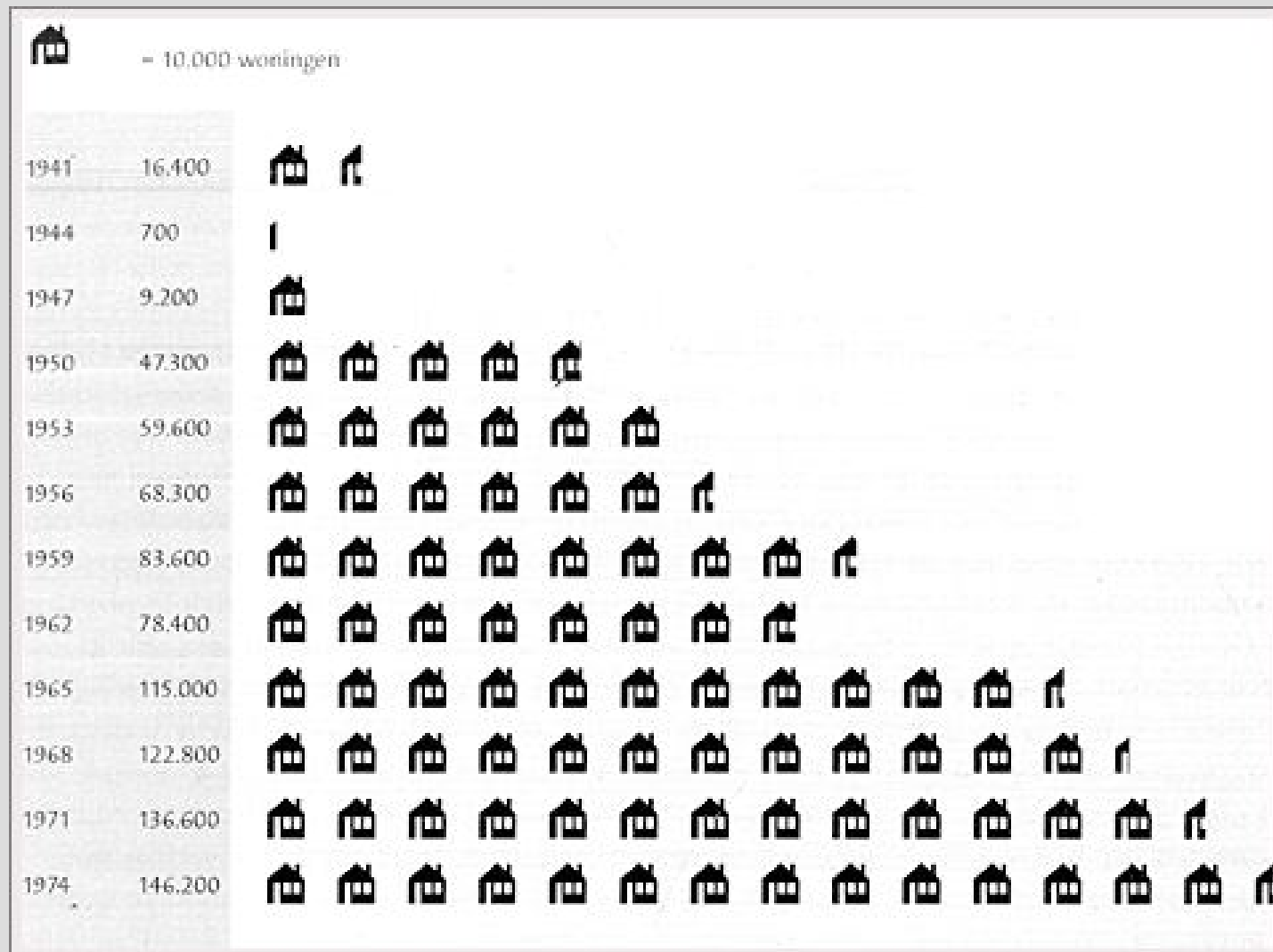

© Dolf Kruger / nfa, coll. Nederlands fotomuseum

- Grote verschil met vooroorlogs beleid: staatsingrijpen wordt niet langer gezien als een crisismaatregel
- Gemeentelijke woningbedrijven en woningbouwverenigingen worden een verlengstuk van de Rijksoverheid
- Subsidies, leningen aan corporaties
- Huurbevrozing prijspeil 1939

Succesvol bouwen

Pieter Bogaers

Woningnood blijft

Een andere reactie...

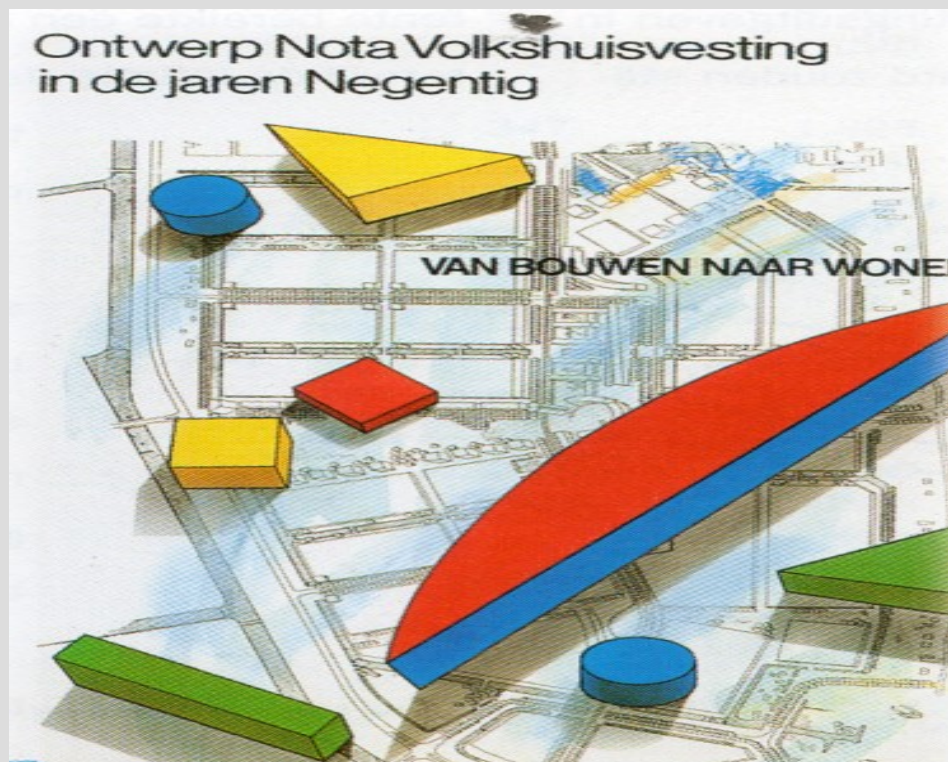
Eerste kraakactie in Amsterdam

Sprong in de tijd: 1995, verzelfstandiging corporaties

- Heerma wil af van centraal gestuurde volkshuisvesting
- Wat lokaal kán, móet ook lokaal
- Bezuinigingsoperatie

Kenmerken bestuurlijke verzelfstandiging

Corporaties dienen hun besluiten achteraf te verantwoorden en worden getoetst op een aantal prestatievelden:

- Huisvesting kwetsbare groepen
- Kwaliteit woningbezit
- Financiële gezondheid
- Huurdersparticipatie

- Heerma wil af van centraal gestuurde volkshuisvesting
- Wat lokaal kán, móet ook lokaal
- Bezuinigingsoperatie

Kenmerken financiële verzelfstandiging

- Bruteringsoperatie: 30 miljard gulden aan leningen wordt tegen 30 miljard aan subsidies weggestreept
- Financieel zijn corporaties nu zelfstandig
- Dat lukt grotendeels, maar het leidt ook tot wilde beleggingsavonturen en ridicule salarisverhogingen

2012 Stef Blok wordt minister van Wonen

Blok is een ideologisch gedreven liberaal

De corporatiesector is geen unieke sociale verworvenheid, maar een slecht functionerende semi-publieke sector

Concreet uit zich dat in:

1 Scheefwonen

Scheefhuurders blokkeren de doorstroom en voorkomen daarmee dat mensen die wél aan de inkomensnormen voldoen een huurwoning toegewezen krijgen

2 Corporaties hebben honderdduizenden woningen die kwalitatief niet thuishoren in de sociale sector

Blok redeneert als volgt

- Die woningen zijn gebouwd met geborgde leningen op grond die tegen een gereduceerde prijs is verworven
- Private beleggers kunnen daar onmogelijk mee concurreren
- Die bouwen dus niet in de huursector die qua prijs nét hoger ligt dan de sociale huursector
- Daardoor is er geen middensegment ontstaan
- Koop is door de jarenlange prijsstijgingen geen optie voor de meeste scheefhuurders
- Scheefhuurders houden daardoor zo'n 20% van de sociale woningsector bezet

Conclusie Blok: hard ingrijpen

Verhuurderheffing

- Belasting op sociale huurwoningen
- Officieel bedoeld om de staatskas te spekken, maar Blok maakt er een politiek instrument van
- Blok ziet het als een mogelijkheid de sociale huursector een kopje kleiner te maken

Woningwet 2015

Taak van de corporaties wordt beperkt tot het huisvesten van de laagste inkomensgroepen

- De belangrijkste doelgroep van corporaties zijn huishoudens met een inkomen beneden de €34.911 (prijspeil 2015). Ten minste 80% van de vrijkomende sociale huurwoningen moet aan deze groep worden toegewezen
- Daarnaast is er ruimte om 10% van de woningen toe te wijzen aan huishoudens met een inkomen tussen de €34.911 en €38.950
- 10% mag vrij worden toegewezen

Afbraak huurbescherming

Tijdelijk contract zelfstandige woning (sinds 1 juli 2016)
Tijdelijk contract kamers (sinds 1 juli 2016)
Tijdelijk contract grote gezinnen (sinds 1 juli 2016)
Jongerencontract (sinds 1 juli 2016)

Resultaat

- Eind jaren '80 is 40 procent van de woningen in bezit van een woningcorporatie; nu is dat 27 procent
- In 2030 waarschijnlijk 25,7%
- Dat scheelt zo'n 800.000 woningen

Conclusie: 'services for the poor, are poor services'

- Volkshuisvesting was een brede voorziening (óók bestemd voor de middenklasse). Dat is niet meer het geval.
- De sociale huursector wordt een voorziening voor (relatief) arme mensen
- De Nederlandse situatie gaat steeds meer lijken op die in Engeland en zelfs de VS: klein en uitsluitend bestemd voor de armen